

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-15>

УДК 330.15:336.7

ТАКСОНОМІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЯК «ЗЕЛЕНЕ» ФІНАНСУВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ESG ВПЛИВАЮТЬ НА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

EUROPEAN UNION TAXONOMY: HOW «GREEN» FINANCE AND ESG CRITERIA INFLUENCE INVESTMENT ATTRACTION

Гарасимлюк Марія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1089-1217>

Волошин Маркіян Васильович

здобувач вищої освіти спеціальності 051 Економіка,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4175-3804>

Garasymliuk Mariia, Voloshyn Markiyan

Ivan Franko National University of Lviv

Стаття аналізує вплив Таксономії ЄС (Європейського Союзу) на залучення інвестицій. Розкрито, як таксономічні критерії, спрямовані на досягнення екологічних цілей і скорочення вуглецевого сліду, формують нову архітектуру звітності та зменшують ризики грінвошингу. Показано, що гармонізація вимог CSRD (Central Securities Depository Regulation) і SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) забезпечує прозорість даних, від яких безпосередньо залежить доступ бізнесу до інвестицій і «зеленого» капіталу. Доведено, що відповідність таксономії знижує вартість фінансування, підвищує довіру інвесторів і зміцнює позиції компаній у конкурентному середовищі ЄС. У статті обґрунтовано необхідність адаптації українських підприємств до нових стандартів для збереження інвестиційної привабливості та руху до кліматичної нейтральності, оскільки інтеграція в європейський ринок потребує доведеної екологічної стійкості та якісної нефінансової звітності.

Ключові слова: таксономія, зелений курс, інвестиції, грінвошинг, екологічні цілі, вуглецевий слід, звітність, кліматична нейтральність.

The article is devoted to the analysis of the legal and regulatory framework for sustainable finance in the European Union, with a particular focus on the EU Taxonomy as a core instrument of the Green Deal strategy and its influence on investment processes and business conditions. The research examines structural changes in the European investment environment driven by the transition to climate neutrality by 2050 and the growing need to align capital flows with environmental objectives, including the reduction of the carbon footprint. The main purpose of the study is to provide a comprehensive assessment of the mechanisms through which the Taxonomy affects investment attractiveness and transforms ESG principles from abstract concepts into an operational element of financial policy. The methodological basis of the study relies on systems analysis, synthesis and logical generalization, allowing the integration of Taxonomy requirements with CSRD and SFDR into a unified reporting ecosystem. The article substantiates that achieving the Green Deal goals requires massive private investment, as public funding alone is insufficient to close the investment gap. A major barrier to mobilizing capital is identified as greenwashing, which undermines investor trust in sustainable assets. It is proven that the EU Taxonomy functions as a common language and benchmark that enables clear identification of environmentally sustainable economic activities. Special attention is given to the interaction between Taxonomy criteria and corporate reporting, demonstrating how transparency and verified sustainability indicators directly affect access to capital. The study reveals that compliance with Taxonomy standards contributes to lower capital costs, improved asset valuation and reduced transition risks. At the same time, significant implementation challenges for businesses are highlighted, particularly the need to modernize data collection systems and adapt production processes. The results may be used by managers, reporting specialists and policymakers, and the study concludes that the Taxonomy has evolved into a binding financial imperative that reshapes investment behavior in the EU.

Keywords: Taxonomy, Green Deal, investment, greenwashing, environmental objectives, carbon footprint, reporting, climate neutrality.

Постановка проблеми. У межах Європейської «зеленої угоди» ЄС запроваджує нові стандарти сталого фінансування – зокрема таксономію ЄС і правила звітності за критеріями ESG (environmental – екологічним, social – соціальним, governancial – управлінським). Таксономія визначає єдині критерії та класифікацію економічних видів діяльності як «сталих», щоб скеровувати інвестиції у проекти, потрібні для досягнення кліматичних цілей. Як відзначає Єврокомісія, це створює «спільну мову» для інвесторів і підприємств, дозволяє масштабувати стійкі інвестиції, підвищуючи безпеку для інвесторів та захищаючи їх від грінвошингу. Водночас нові вимоги змінюють умови доступу до капіталу: банки і компанії повинні розкривати обсяги «зелених» активів у портфелях і проєктах, а інвестори аналізують портфелі на відповідність ESG-критеріям.

Ці зміни критичні для всієї економіки: вони впливають на рішення щодо кредитування, інвестиційні стратегії фондів і корпоративне управління. Наприклад, експерти відзначають, що хороша відповідність критеріям таксономії може поліпшити репутацію компанії й полегшити залучення фінансування. Натомість невідповідність новим стандартам може означати вищі витрати капіталу і зниження привабливості для інвесторів. Таким чином, постає проблема: необхідно дослідити, як нові ESG-трансформації змінюють потоки інвестицій у ЄС і як впливають ключові гравці – банки, підприємства, інвестори, регулятори. Особливо це актуально для України, що прагне інтегруватися в європейський економічний простір. Український бізнес мусить адаптуватися до європейських стандартів у галузі сталого розвитку, хоча дослідження свідчать про низький рівень готовності місцевих компаній до таких змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впровадження Таксономії ЄС, SFDR та CSRD широко представлена в європейських нормативних документах і професійній аналітиці. Регламент (ЄС) 2020/852 формує базові критерії екологічно стійкої діяльності [3], а Регламент (ЄС) 2019/2088 визначає вимоги до прозорості сталих інвестицій у фінансовому секторі [7]. У праці Р. Боффо та Р. Паталано показано, що ESG-критерії дедалі активніше використовуються інвесторами для оцінки довгострокових фінансових ризиків і впливають на розподіл капіталу [4]. У практичних матеріалах Т. Роуган розкрито взаємозв'язок між Таксоно-

мією, SFDR і CSRD, а також основні виклики для бізнесу та інвестиційних фондів, зокрема ризики грінвошингу та складність класифікації продуктів [5]. Г. Біой, Б. Ван, А. Ленквіст та Л. Мітчелл детально досліджують вимоги до фондів Статей 8 і 9 та динаміку перерозподілу капіталу між ними [9;10]. У дослідженні Л. Алессі, Е. Оссола та Р. Панзіка доведено, що компанії з вищими екологічними показниками отримують вигоду у вигляді нижчої вартості капіталу на фінансових ринках ЄС [11]. У публікації Д. Дарлі порушується питання надмірної складності таксономічних критеріїв [12], тоді як Європейська організація з цінних паперів та ринків у своїх настановах встановлює жорсткі правила використання ESG-термінів у назвах фондів для протидії грінвошингу [13]. Делегований регламент (ЄС) 2021/1253, що доповнює MiFID II, зобов'язує фінансових посередників враховувати уподобання клієнтів щодо сталого розвитку, що посилює роль Таксономії у розподілі капіталу [14].

У своїй праці З. Саутнер та співавтори, демонструють реальний вплив відповідності таксономічним критеріям на вартість позикового капіталу [15]. Д. Шенмейкер зазначає, що відповідність принципам сталого фінансування сприяє зниженню ризиковості та вартості залучення капіталу [16]. Т. ван дер Гейден та Е. Меза критикують включення атомної енергетики та природного газу до перехідних видів діяльності, вказуючи на ризик втрати «зеленості» регулювання [17; 18]. В українському контексті актуальними є дослідження О. Яцюка щодо синхронізації ESG-стандартів із ЄС та підвищення ролі нефінансової звітності [19].

Попри наявність значної кількості робіт, комплексні дослідження, що розглядають Таксономію як механізм перетворення ESG-критеріїв на інструмент фінансової політики та оцінюють її вплив на інвестиційну привабливість компаній, залишаються обмеженими, що й зумовлює актуальність даної роботи.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Існує мало досліджень, які б комплексно оцінювали макроекономічний вплив Таксономії та ESG-регулювання на весь фінансовий ринок і всі сектори економіки. Бракує узагальнених даних про зміну капітальних потоків у різних галузях під впливом цих ініціатив. Невизначеність щодо сумісності ієрархій різних «зелених» таксономій (ЄС, інших країн) може створювати невизначеність для міжнародних інвесторів і підприємств.

Питання взаємодії та гармонізації стандартів залишається відкритим.

Незважаючи на спроби стандартизації (GAR, KPI, ESG-рейтинги), залишаються невирішеними проблеми узгодженості методик розрахунку та порівнянності даних між компаніями та банками. Наявність різних підходів до оцінки «зеленості» активів може спотворювати аналітику і ускладнювати регуляторний нагляд.

Багато малих і середніх підприємств не мають ресурсів і експертизи для впровадження нових стандартів, що створює системний виклик. Немає ясних стратегій підтримки найуразливіших груп бізнесу у переході на ESG-звітування та збір необхідних даних.

Для України лишається невирішеним, яким чином найбільш ефективно інтегрувати інституційні та нормативні механізми ЄС, враховуючи військові, економічні та ресурсні обмеження. Потрібні дослідження кроків з навчання бізнесу, цифровізації збору даних і синхронізації законодавства, щоб забезпечити успішну євроінтеграцію в контексті сталого розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цього дослідження є комплексний аналіз механізмів впливу Таксономії ЄС та ESG-критеріїв на інвестиційну привабливість і розподіл фінансових ресурсів у країнах ЄС з урахуванням ролі банківського сектору, підприємств та інституційних інвесторів. У праці передбачається оцінити загальний характер цього впливу на економіку ЄС загалом, а також виявити ключові тенденції, представлені в сучасних наукових дослідженнях і аналітичних звітах, що характеризують взаємодію сталого фінансування з ринком капіталу та корпоративними стратегіями. Дослідження також має на меті розглянути специфічні виклики, які європейські норми ESG та правила сталого фінансування створюють для українського бізнесу й фінансових інституцій на шляху інтеграції до економічного простору ЄС, а також визначити необхідні кроки та практичні рекомендації для адаптації українських компаній і банків до нових регуляторних вимог. Крім того, робота спрямована на ідентифікацію існуючих наукових прогалин і невирішених питань, пов'язаних з ефективністю впровадження сталих фінансових регуляцій, які можуть слугувати основою для подальших досліджень у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «таксономія» важливо розмежувати від рейтингу. Таксономія – це

наукова система класифікації об'єктів за спільними ознаками, що застосовується в біології, географії, мовознавстві та фінансах [1; 2]. У фінансовій сфері таксономія означає стандартизовану структуру представлення даних, як-от електронні таксономії МСФЗ (Міжнародних стандартів фінансової звітності), тобто йдеться не про ієрархічне ранжування, а про систематизацію за визначеними критеріями.

Через загострення глобальних екологічних проблем ЄС потребував єдиної системи підходів до екологічної стійкості, яка б враховувала зростання ризиків, пов'язаних з кліматичними змінами, втратою біорізноманіття, дефіцитом ресурсів та появою нових загроз. План дій Європейської Комісії зі сталого фінансування (2018 р.) визначив пріоритетом створення єдиної класифікації сталої економічної діяльності для переорієнтації капіталу на екологічно відповідні проекти – так виникла ідея Таксономії ЄС [3].

Необхідність спільних правил посилилася через поширення грінвошингу та наявності численних національних систем, які використовували різні критерії «екологічності». Це ускладнювало порівняння інвестицій, підвищувало транзакційні витрати та стримувало розвиток транскордонних «зелених» ринків капіталу. Ринок потребував науково обґрунтованих, однакових для всіх норм.

У 2020 році був ухвалений Регламент (EU) 2020/852 – «конституція» сталого фінансування, яка встановила шість екологічних цілей та три критерії відповідності діяльності Таксономії [3].

Процес визначення економічної діяльності як «таксономічно-узгодженої» (taxonomy-aligned) передбачає жорсткий трирівневий тест [3]:

1. Суттєвий внесок у щонайменше одну екологічну ціль, підтверджений технічними критеріями у Делегованих актах (наприклад, конкретні пороги викидів вуглекислого газу).

2. Принцип «Не нашкодь» (DNSH) – діяльність не повинна завдавати значної шкоди жодній з інших екологічних цілей.

3. Мінімальні соціальні гарантії – відповідність нормам прав людини, трудовим стандартам та принципам належного корпоративного управління (керівні документи ОЕСР і ООН).

Таким чином, стійкими можуть вважатися лише ті види діяльності, які одночасно забезпечують екологічну користь, не створюють побічної шкоди та відповідають базовим соці-

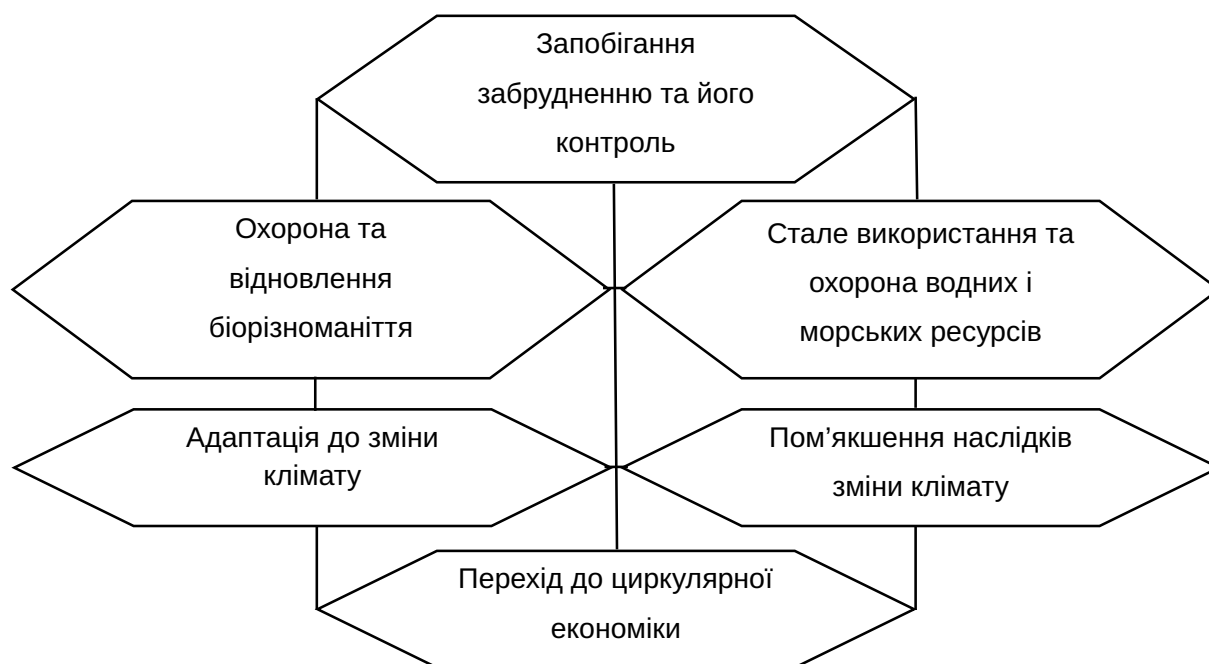

Рис. 1. Екологічні цілі, встановлені Таксономією ЄС

Джерело: сформовано на основі [3]

альним та управлінським стандартам. Це робить Таксономію ЄС фундаментальною основою прозорого та науково обґрунтованого сталого фінансування.

Аналітичні матеріали OECD свідчать, що ESG-критерії дедалі активніше використовуються інституційними інвесторами як інструмент оцінки довгострокових фінансових ризиків і можливостей. Урахування екологічних, соціальних та управлінських показників сприяє кращій ідентифікації ризиків, підвищує прозорість інвестиційних стратегій та впливає на розподіл капіталу на фінансових ринках. Водночас у звітах підкреслюється, що відсутність єдиних стандартів розкриття ESG-інформації створює ризики грінвошингу, що знижує ефективність сталого інвестування [4]. Довгий час абревіатура ESG сприймалася бізнесом як частина «м'якого права» або елемент корпоративного піару. Компанії могли декларувати свою «екологічність», висаджуючи дерева або відмовляючись від пластикових стаканчиків в офісі, при цьому не змінюючи суті своїх виробничих процесів. Таксономія ЄС поклала край цій епосі, перетворивши ESG з маркетингового наративу на жорстку систему фінансової звітності. Вона слугує єдиним довідником для двох інших важливих законів – CSRD та SFDR. Разом вони створюють систему, де компанії та інвестори грають за одними правилами: перші зві-

тують про свою екологічність, а другі на основі цього вирішують, куди вкладати гроші [5].

У січні 2023 року набула чинності Директива про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD). Вона замінила застарілу директиву NFRD (Non-Financial Reporting Directive) і значно розширила коло компаній, зобов'язаних звітувати (близько 50 000 підприємств у ЄС) [6].

Найважливішим нововведенням CSRD є вимога звітувати не просто описово, а кількісно, використовуючи критерії Таксономії. Компанії тепер зобов'язані розкривати три ключові фінансові показники своєї "зеленої" відповідності: оборот (Turnover), капітальні та операційні витрати (CapEx та OpEx) [6]. Обором є частка чистого доходу, отримана від продуктів або послуг, що відповідають Таксономії. Цей показник демонструє, наскільки компанія є "зеленою" сьогодні. Операційними є витрати на обслуговування активів, що забезпечують екологічну ефективність (наприклад, ремонт очисних споруд або навчання персоналу). Найважливішим показником для інвесторів є капітальні витрати (частка інвестицій у довгострокові активи, спрямовані на приведення діяльності у відповідність до таксономії), оскільки він показує стратегію компанії та її намір стати стійкою в майбутньому. Таким чином, екологія перекладається мовою бухгалтерії. Якщо металургійний завод інвес-

тує в водневій печі, це відображається в його капітальних витратах як «таксономічно-узгоджено», що автоматично підвищує його рейтинг в очах інвесторів.

У відповідь фінансовий сектор підпав під регламент SFDR. Банки та фонди класифікують свої продукти (наприклад, інвестиційні фонди) за статтями 6, 8 або 9 SFDR і звітують про сталість інвестицій [7].

Стаття 8 (Light Green) означає, що фонд просуває екологічні характеристики і повинен розкривати відповідність з Таксономією. Для фондів Статті 9 (Dark Green) вимоги жорсткіші – всі активи мають бути «таксономічно-узгодженими». Зокрема, для отримання статусу Статті 9 фонд має вкладати 100% коштів у таксономічні активи [8]. Це стимулює інвестиційні фонди шукати компанії з високим відсотком таксономічної відповідності.

Дані за третій квартал 2025 року демонструють, що вимоги таксономії, CSRD та SFDR формують реальний перерозподіл капіталу в межах ЄС. Насамперед це помітно у потоках коштів між різними категоріями фондів. Фонди Статті 8 залучили близько 75 млрд євро чистих інвестицій, що є найвищим квартальним результатом з кінця 2021 року. Частка цих фондів у загальному припливі капіталу до європейських фондів становила 37%, що свідчить про стійкий попит інвесторів на продукти, які демонструють зв'язок зі стійкими активностями, визначеними таксономією [9]. Високі притоки в фонди Статті 8 є прямою ознакою того, що інвестори дедалі частіше віддають перевагу фондам, здатним показати прозорий, вимірюваний рівень екологічної відповідності портфеля.

Натомість фонди Статті 9, що мають найжорсткіші вимоги щодо таксономічної відповідності, уже восьмий квартал поспіль демонструють відтоки капіталу, втративши у третьому кварталі 2025 ще 7,1 млрд євро [9]. Така динаміка свідчить про надмірну регуляторну жорсткість категорії Статті 9: інвестори не готові вкладати кошти у продукти, де сукупність активів різко звужена суворими критеріями Таксономії. Водночас, навіть попри відновлення акцій компаній відновлювальних джерел енергії, попит на ці фонди не повернувся. Це підкреслює, що ринок наразі віддає перевагу не «найзеленішим за визначенням» продуктам, а тим, які демонструють збалансовану стійкість при збереженні диверсифікації, що саме забезпечують фонди Статті 8. Іноді навіть лунали заклики щодо

спрощення звітності та підвищення зручності її використання. У звіті про зручність використання таксономії, створеним Платформою ЄС, що є результатом двох років досліджень та залучення зацікавлених сторін, висвітлюються постійні труднощі, з якими стикаються підприємства під час застосування таксономії. Джеймс Дарлі наголошує, що фінансовий сектор дедалі більше залежить від чітких, порівнянних даних про сталий розвиток, тому ставки змін високі [12].

Цікаво, що паралельно фонди Статті 6, що не декларують жодних ESG-показників, залучили у третьому кварталі приблизно 134 млрд євро, що є абсолютним рекордом з моменту введення SFDR у 2021 році [9]. Така картина показує, що таксономічні вимоги не просто стимулюють перехід до стійких продуктів, а й змінюють стратегії інвесторів і поведінку ринку в цілому: частина інвесторів обирає «звичайні» фонди через відсутність регуляторного тиску, тоді як інші – цілеспрямовано інвестують у фонди Статті 8, які пропонують поміркований баланс між вимірюваною стійкістю та інвестиційною гнучкістю.

Емпіричні дослідження ринків капіталу Європейського Союзу підтверджують наявність статистично значущого зв'язку між рівнем екологічної ефективності компаній та вартістю залучення капіталу. Підприємства з кращими екологічними показниками, зокрема нижчим вуглецевим слідом та ефективнішим управлінням кліматичними ризиками, характеризуються зниженням премії за ризик і, відповідно, нижчою вартістю власного капіталу. Фінансові ринки дедалі більше інтегрують екологічні фактори у механізми ціноутворення активів, що призводить до формування позитивної різниці в ринковій оцінці екологічно стійких компаній порівняно з менш адаптованими до екологічних вимог [11]. Інституціоналізація цього механізму відбувається через Таксономію, CSRD та SFDR, які забезпечують стандартизоване розкриття інформації, підвищують порівнянність екологічних показників і безпосередньо пов'язують доступ до фінансових ресурсів із рівнем екологічної відповідності бізнесу.

Додатковий ефект таксономії проявляється у реакції активів незалежно від реальної зміни інвестиційних стратегій: у третьому кварталі 2025 було зафіксовано 121 переіменування фондів Статей 8 і 9, причому 63 фонди прибрали ESG-терміни з назви без зміни інвестиційного підходу [9].

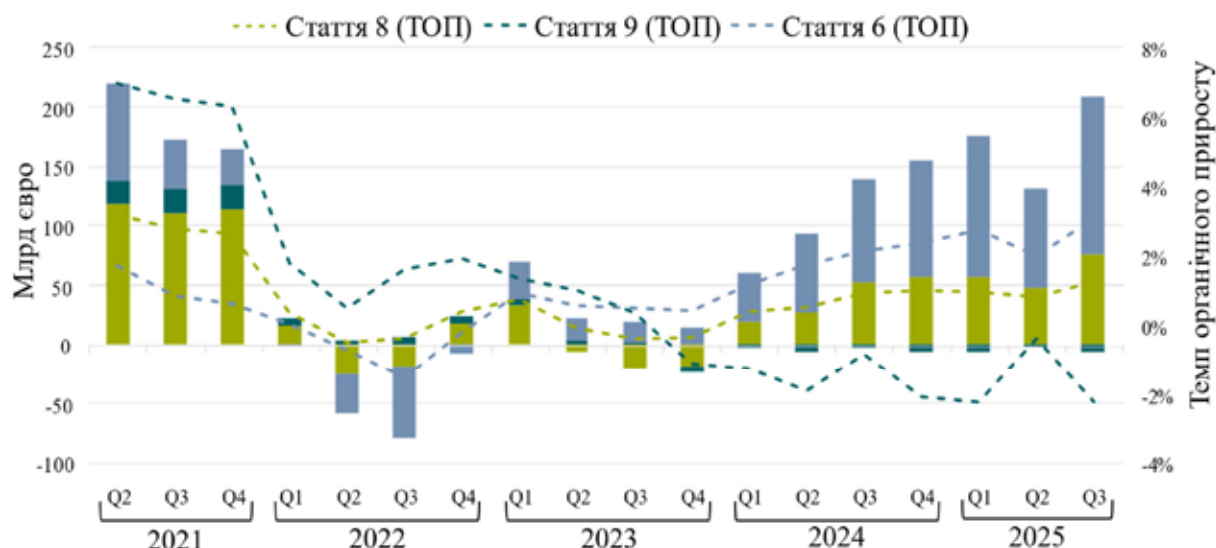

Рис. 2. Квартальні потоки капіталу до фондів Статті 8 та Статті 9 порівняно з фондами Статті 6 (млрд євро) та органічні темпи зростання (%)

Джерело: сформовано на основі [10], перекладено автором

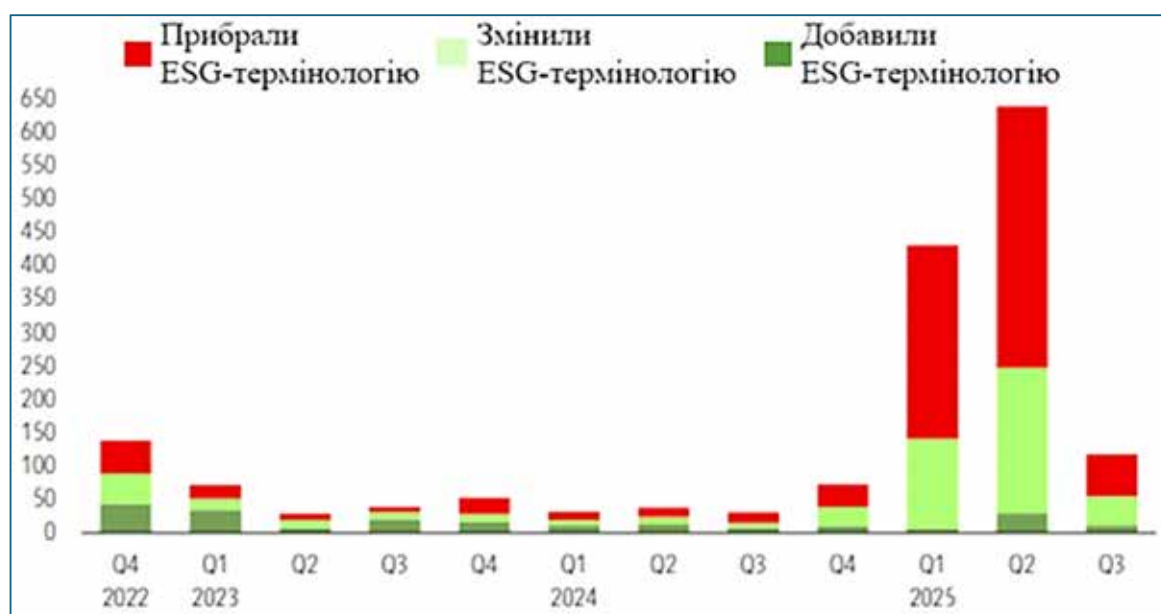

Рис. 3. Динаміка зміни назв фондів за 12 кварталів

Джерело: сформовано на основі [10], перекладено автором

Це є типовим прикладом регулювання, що впливає на позиціонування продукту, а отже – на маркетинг і структуру попиту. Причина – нові правила від ESMA (European Securities and Markets Authority) щодо назв фондів: якщо у назві міститься «sustainable», «ESG», «responsible» тощо, фонд має довести реальну відповідність Таксономії [13]. Тому прибрання ESG-термінології – це спроба уникнути необхідності підтверджувати жорсткі

показники таксономічної відповідності. Також, це впливає на зменшення грінвошингу з використанням ESG-термінології у назвах фондів, що й було основною метою для ESMA.

Критично важливо, що на попит інвесторів впливає і оновлена директива MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive II), яка зобов'язує фінансових посередників враховувати «суб'єктивні вподобання клієнта щодо сталого розвитку». Якщо інвестор

вказує, що бажає "сталих інвестицій", консультант повинен запропонувати продукти з доведеним рівнем відповідності таксономії. Це робить таксономічно узгоджені активи не тільки більш привабливими, але й регуляторно привілейованими: їх пропонують частіше, що своєю чергою збільшує попит і значення для корпоративних емітентів [14].

Банки й кредитори, що теж звітують за SFDR, пропонують «зелені» кредити та кредити з прив'язкою до сталості. Вони можуть знижувати процентні ставки для клієнтів, що досягають певних екологічних цілей. Емпірично спостерігається: компанії з більшим відсотком доходів від «Таксономічно-узгодженої» діяльності мали нижчі кредитні спреди. Зокрема, підвищення частки «зелених» доходів на одну стандартну девіацію корелює з падінням ставок кредитів на 0,05% [15]. Іншими словами, «зелені» компанії отримують дешевше фінансування, а «коричневі» – дорожче, оскільки банки оцінюють перехідні ризики та регулятивні вимоги.

У межах європейської системи сталого фінансування екологічні та кліматичні ризики розглядаються як фінансово значущі фактори, що впливають на стабільність компаній і довгострокову дохідність інвестицій. У фінансовій практиці ЄС підкреслюється, що активи, пов'язані з високими викидами та неузгоджені з кліматичними цілями, створюють підвищені перехідні ризики, які з часом трансформуються у зростання вартості капіталу. Водночас компанії, діяльність яких відповідає екологічним цілям ЄС, сприймаються інвесторами як менш ризикові, що покращує їхні умови фінансування. Такий підхід пояснює, чому регуляторні інструменти сталого фінансування спрямовані не лише на обмеження шкідливих видів діяльності, а й на переорієнтацію інвестиційних потоків у бік економічно життєздатних і кліматично узгоджених активів [16]. Інвестори (наприклад, пенсійні фонди) вважають компанії з низькою таксономічною відповідністю схильними до високих «перехідних-ризиків» (нові податки, втрата ринків, технологічні зрушення). Це відображається на їх оцінках: дослідження показують, що ринкова премія (цінність акцій) вища у компаній із значною часткою «Таксономічно-узгодженого» бізнесу, натомість «немічні» до переходу бізнеси сприймаються як ризикованіші і мають нижчі мультиплікатори [15]. Таким чином, екологічна ефективність за стандартами ЄС прямо корелює з капіталізацією та інвестиційною привабливістю підприємства.

Обов'язкові звіти за Таксономією вимагають колосального обсягу даних та кваліфікованих кадрів. Наприклад, лише 3% критеріїв Таксономії є просто вимірюваними показниками, а решта потребує розрахунків та підтверджень. Особливо важко малому та середньому бізнесу: індивідуальні DNSH-критерії для різних секторів виходять досить складними і часто непрозорими. Фінансова спільнота вказує, що без полегшень виконання вимог призводить до надмірного навантаження на підприємства без явного підвищення екологічності [12].

Процес періодичного перегляду таксономії ЄС завжди супроводжується політичними дискусіями. Так, рішення включити окремі атомні та газові проекти як «перехідні» викликало критику: екологи та частина парламентарів вважають це «політикою зеленого камуфляжу», яка послаблює цілісність регламенту. Зокрема, Директива повинна залишатися «науковою» основою для інвестування, натомість згаданий акт увів енергетику і газ під політичний тиск, що може дестимулювати розвиток чистих альтернатив [17;18].

Інвестори прагнуть отримувати детальні дані стосовно екологічної відповідності компаній, але багато фірм тільки починають налагоджувати збір цієї інформації. Опитування показують, що більшість підприємств бракує досвіду в ESG-звітності, і їм складно зібрати історичні дані для порівняння [19]. Через це невизначеність та пропуски у звітах створюють ризики непорозуміння та грінвошингу.

Для українського бізнесу поступова адаптація до вимог Таксономії стає необхідною умовою успішної роботи з європейськими партнерами. За даними Офісу Зеленого Переходу, більшість українських підприємств мають низьку обізнаність про ESG: 87% вважають впровадження стандартів важливим, але лише 5% готові до звітності. При цьому 68% бачать у зборі великого обсягу екоданих проблему, а 77% – дефіцит фахівців. Натомість у 2025 р. були ухвалені стратегії й дорожні карти, які передбачають імплементацію євростандартів, зокрема переклад актів Таксономії та розробку національного законодавства за цим зразком [19]. Отже, українським компаніям, що планують вихід на ринки ЄС або залучення європейських інвестицій, корисно заздалегідь опанувати таксономію. Це стане для них конкурентною перевагою та умовою доступу до «зеленого» фінансування.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що Таксономія ЄС стала центральним елементом нової інституційної

архітектури сталого фінансування, яка структурно змінює механізми доступу до капіталу, впливає на інвестиційну поведінку учасників ринку та формує нові стандарти конкурентоспроможності підприємств. Вона перетворює екологічні критерії з добровільних декларацій на вимірювані, верифіковані показники, що напряму визначають умови фінансування, кредитні спреди, інвестиційні рішення фондів і оцінку ринкової вартості компаній. У взаємодії з директивою CSRD та регламентом SFDR Таксономія формує цілісну регуляторну екосистему, яка мінімізує ризики грінвошингу, забезпечує прозорість даних і робить екологічну стійкість невід'ємною частиною фінансової звітності та корпоративного управління.

Емпіричні дані показують, що інвестори вже суттєво переорієнтовують капітал у напрямки, які мають доведений рівень таксономічної відповідності, що виявляється у зростанні притоків у фонди Статті 8, а також у підвищеному попиті на зелені фінансові інструменти. Компанії, які дотримуються технічних критеріїв Таксономії, отримують доступ до дешевших кредитів, полегшують випуск "зелених" облігацій і підвищують свою інвестиційну привабливість. Водночас виявлено низку викликів, зокрема високу складність технічних критеріїв, значний обсяг необхідних нефінансових даних, різний рівень готовності секторів економіки та ризики політизації окремих рішень. Це засвідчує потребу в подальшому вдосконаленні нормативної бази ЄС, стандартизації методологій та розширенні доступу бізнесу до експертної та методичної підтримки.

У контексті адаптації бізнесу до нових вимог важливим є створення внутрішніх сис-

тем збору ESG-даних, інтеграція екологічних показників у стратегічне планування та бюджетування, підготовка компаній до аудиту нефінансової звітності відповідно до CSRD, а також переорієнтація капітальних інвестицій у напрями, що відповідають технічним критеріям Таксономії. Для фінансових установ пріоритетом стає глибша інтеграція таксономічних метрик у моделі оцінки ризиків, розширення пропозиції "зелених" кредитних продуктів, застосування показників сталості у кредитному скорингу та адаптація процедур до вимог MiFID II щодо врахування сталих уподобань клієнтів. Для України ключовим завданням є гармонізація національного законодавства з регламентами ЄС, створення інфраструктури збору нефінансової звітності, запровадження державних програм підтримки малого та середнього бізнесу у впровадженні ESG-вимог та налагодження системи технічного консалтингу, що дасть змогу бізнесу ефективно інтегруватися в європейський ринок сталого фінансування.

Таким чином, Таксономія ЄС уже не є екологічною декларацією чи добровільним компонентом репутаційного позиціонування. Вона трансформувалася у фундаментальний фінансово-економічний імператив, який визначає правила доступу до капіталу, формує довгострокові конкурентні переваги та забезпечує стратегічну стійкість підприємств у рамках кліматично нейтральної економіки. Для українських компаній рання та системна адаптація до цих вимог стає не лише умовою виходу на європейські ринки, але й стратегічною інвестицією у власну модернізацію, зростання та конкурентоспроможність протягом наступних десятиліть.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Що таке таксономія ЄС і до чого тут ESG? Офіс сталих рішень. 2024. URL: <https://ukraine-oss.com/shho-take-taksonomiya-yes-i-do-chogo-tut-esg/> (дата звернення: 07.11.2025)
2. Таксономія. Вікіпедія. 2024. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Таксономія> (дата звернення: 07.11.2025)
3. Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. EUR-Lex. 2020. Recital 6, Recital 11-16, Article 3, Article 3(b), Article 9, Article 18 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng> (date of access: 07.11.2025).
4. Boffo R., Patalano R. ESG Investing: Practices, Progress and Challenges. OECD. Paris, 2020. P. 5-10, P. 63-64. Available at: www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf (date of access: 07.11.2025).
5. Taylor Roughan. Understanding the relationship between EU Taxonomy, SFDR, and CSRD and their impact on Real Estate. GRESB. 2025. URL: <https://www.gresb.com/nl-en/understanding-the-relationship-between-eu-taxonomy-sfdr-and-csrd-and-their-impact-on-real-estate/> (date of access: 15.11.2025).
6. Все, що потрібно знати бізнесу про ЄС CSRD. SAP. 2025. URL: <https://www.sap.com/ukraine/resources/csr-guide> (дата звернення: 08.11.2025)

7. Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. EUR-Lex. 2019. Article 6, Article 8, Article 9 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng> (date of access: 08.11.2025).
8. All about SFDR and the challenges it represents for investment funds. Carbometrix. 2024. URL: <https://carbometrix.com/insights/all-about-sfdr-regulation-and-the-challenges-it-represents-for-investment-funds/> (date of access: 15.11.2025).
9. SFDR Article 8 and 9 Funds: Requirements, Inflows, ESG Risks. Morningstar. 2025. URL: <https://www.morningstar.com/business/insights/blog/esg/sfdr-article-8-funds> (date of access: 27.11.2025).
10. SFDR Article 8 and Article 9 Funds: Q3 2025 in Review. Morningstar. 2025. P.1-22. URL: <https://www.morningstar.com/en-uk/business/insights/research/sfdr-article8-article9> (date of access: 27.11.2025).
11. Lucia Alessi, Elisa Ossola, Roberto Panzica. What greenium matters in the stock market? The role of greenhouse gas emissions and environmental disclosures. *Journal of Financial Stability*. 2021. Vol. 54, Article 100869. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1572308921000280> (date of access: 27.11.2025)
12. James Darley. Why the Finance Sector Wants to Simplify the EU Taxonomy. Sustainability Magazine. 2025. URL: <https://sustainabilitymag.com/articles/why-the-finance-sector-demands-simplicity-from-eu-taxonomy> (date of access: 29.11.2025).
13. Guidelines on funds' names using ESG or sustainability-related terms. ESMA. 2024. P. 7-10. URL: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-08/ESMA341592494965657_Guidelines_on_funds_names_using_ESG_or_sustainability_related_terms.pdf (date of access: 29.11.2025).
14. Commission Delegated Regulation (EU) 2021/1253 of 21 April 2021 amending Delegated Regulation (EU) 2017/565 as regards the integration of sustainability factors, risks and preferences into certain organisational requirements and operating conditions for investment firms. EUR-Lex. 2021. Article 1(2)(d), Article 1(5), Article 1(9), Article 1(2)(e). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2021/1253/oj (date of access: 29.11.2025).
15. Zacharias Sautner, Jing Yu, Rui Zhong, Xiaoyan Zhou. The EU Taxonomy and the Syndicated Loan Market. Springer Nature. 2025. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10693-024-00441-x> (date of access: 29.11.2025).
16. Dirk Schoenmaker. From Risk to Opportunity: A Framework for Sustainable Finance. Rotterdam School of Management, Erasmus University. 2017 P. 19–29. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3066210
17. Tomas van der Heijden. Is the EU Taxonomy still “green”? About the inclusion of nuclear and gas in the EU's flagship sustainable finance regulation. Briink. 2022. URL: <https://www.briink.com/post/is-the-eu-taxonomy-still-green-nuclear-and-gas> (date of access: 29.11.2025).
18. Edgar Meza. Critics blast EU Parliament's taxonomy decision to label nuclear and gas 'sustainable'. Clean Energy Wire. 2022. URL: <https://www.cleanenergywire.org/news/critics-blast-eu-parliaments-taxonomy-decision-label-nuclear-and-gas-sustainable> (date of access: 29.11.2025).
19. Україна синхронізує ESG-станданти з ЄС: Олексій Яцюк. Офіс зеленого переходу. 2025. URL: <https://gto.dixigroup.org/novyny/ukraina-synkhronizuie-esg-standarty-z-yes-oleksii-yatsiuk> (дата звернення: 30.11.2025).

REFERENCES:

1. Ofis stalykh rishen'. (2024). Shcho take taksonomiia YeS i do choho tut ESG? [Office of Sustainable Solutions. What Is the EU Taxonomy and How Does ESG Relate to It?]. Available at: <https://ukraine-oss.com/shho-take-taksonomiya-yes-i-do-chogo-tut-esg/> (accessed November 7, 2025).
2. Vikipediia. (2024). Taksonomiya [Wikipedia. Taxonomy] Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Таксономія> (accessed November 7, 2025)
3. EUR-Lex. (2020). Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng> (accessed November 7, 2025).
4. Boffo R., Patalano R. (2020). ESG Investing: Practices, Progress and Challenges. Paris: OECD, 88p. Available at: www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf (accessed November 7, 2025).
5. Taylor Roughan. (2025). Understanding the relationship between EU Taxonomy, SFDR, and CSRD and their impact on Real Estate. GRESB. Available at: <https://www.gresb.com/nl-en/understanding-the-relationship-between-eu-taxonomy-sfdr-and-csrd-and-their-impact-on-real-estate/> (accessed November 15, 2025).

6. SAP. (2025). Vse, shcho potribno znaty biznesu pro YeS CSRD [SAP. Everything Businesses Need to Know About the EU CSRD] Available at: <https://www.sap.com/ukraine/resources/csrd-guide> (accessed November 8, 2025).
7. EUR-Lex. (2019). Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng> (accessed November 8, 2025).
8. Carbometrix. (2024). All about SFDR and the challenges it represents for investment funds. Available at: <https://carbometrix.com/insights/all-about-sfdr-regulation-and-the-challenges-it-represents-for-investment-funds/> (accessed November 15, 2025).
9. Morningstar. (2025). SFDR Article 8 and 9 Funds: Requirements, Inflows, ESG Risks. Available at: <https://www.morningstar.com/business/insights/blog/esg/sfdr-article-8-funds> (accessed November 27, 2025).
10. Bioy, H., Wang, B., Lennkvist, A., Mitchell, L. (2025). SFDR Article 8 and Article 9 Funds: Q3 2025 in Review. Morningstar, 28 p. Available at: <https://www.morningstar.com/en-uk/business/insights/research/sfdr-article8-article9> (accessed November 27, 2025).
11. Alessi, L., Ossola E., Roberto Panzica. (2021). What greenium matters in the stock market? The role of greenhouse gas emissions and environmental disclosures. *Journal of Financial Stability*, vol. 54, Article 100869. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1572308921000280> (accessed November 27, 2025).
12. Darley, J. (2025). Why the Finance Sector Wants to Simplify the EU Taxonomy. Sustainability Magazine. Available at: <https://sustainabilitymag.com/articles/why-the-finance-sector-demands-simplicity-from-eu-taxonomy> (accessed November 29, 2025).
13. ESMA. (2024). Guidelines on funds' names using ESG or sustainability-related terms. Available at: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-08/ESMA341592494965657_Guidelines_on_funds_names_using_ESG_or_sustainability_related_terms.pdf (accessed November 29, 2025).
14. EUR-Lex. (2021). Commission Delegated Regulation (EU) 2021/1253 of 21 April 2021 amending Delegated Regulation (EU) 2017/565 as regards the integration of sustainability factors, risks and preferences into certain organisational requirements and operating conditions for investment firms. Available at: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2021/1253/oj (accessed November 29, 2025).
15. Sautner, Z., Yu, J., Zhong, R. et al. (2025). The EU Taxonomy and the Syndicated Loan Market. J Financ Serv Res. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10693-024-00441-x> (accessed November 29, 2025).
16. Schoenmaker, D. (2017) From Risk to Opportunity: A Framework for Sustainable Finance. Erasmus University: Rotterdam School of Management, 74 p. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3066210 (accessed November 29, 2025).
17. van der Heijden, T. (2022). Is the EU Taxonomy still "green"? About the inclusion of nuclear and gas in the EU's flagship sustainable finance regulation. Briink. Available at: <https://www.briink.com/post/is-the-eu-taxonomy-still-green-nuclear-and-gas> (accessed November 29, 2025).
18. Meza, E. (2022). Critics blast EU Parliament's taxonomy decision to label nuclear and gas 'sustainable'. Clean Energy Wire. Available at: <https://www.cleanenergywire.org/news/critics-blast-eu-parliaments-taxonomy-decision-label-nuclear-and-gas-sustainable> (accessed November 29, 2025).
19. O. Yatsiuk. Ofis zelenoho perekhodu. (2025). Ukraina synkhronizuie ESG-standarty z YeS [Office of the Green Transition. Ukraine aligns ESG Standards with the EU]. Available at: <https://gto.dixigroup.org/novyny/ukraina-synkhronizuie-esg-standarty-z-yes-oleksii-yatsiuk> (accessed November 30, 2025).